

บทที่ 2

วรรณกรรมปริทัศน์

การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอในอดีตที่ผ่านมาส่วนใหญ่ผู้ทำการศึกษา มักจะเลือกศึกษาในกรณีของเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นหลัก โดยมีการศึกษาในแง่มุมที่ต่างกันไป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

2.1 การค้าระหว่างประเทศ

การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยในแง่ของการค้าระหว่างประเทศ ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาถึงการนำเข้า ส่งออก และมาตรการกีดกันทางการค้าที่กระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นหลัก โดยมีผู้ทำการศึกษาดังนี้

Supee Teravaninthorn¹ ทำการศึกษาถึงกระบวนการของการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเชื่อมโยงกับสภาพตลาดและการค้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผู้ทำการศึกษาได้วิเคราะห์ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจตัวใดมีส่วนให้เกิดการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม มีการศึกษาถึงกลไกตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ในการวิเคราะห์ถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอนี้ ผู้ทำการศึกษาได้ใช้แบบจำลองวัฏจักรผลผลิตของ R. Vernon และ K. Akamatsu ในการวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศและการขยายการส่งออก ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศแสดงถึงด้านอุปทานของตลาดส่งออก ส่วนการวิเคราะห์ทางด้านอุปสงค์ได้ทำการศึกษาถึงความสามารถในการส่งออกของอุตสาหกรรมนี้ในอนาคต

ผลจากการวิเคราะห์ด้านอุปทานของสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอพบว่า การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการบริโภคของเอกชนต่อหัว (Per Capita Private Consumption Expenditure)

---

¹Supee Teravaninthorn, Industry Development and Foreign Trade : A Case Study of Thai Textile Industry, (Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1978)

ก่อให้เกิดอุปสงค์ต่อสิ่งทอ การลดลงของราคาสินค้าสิ่งทอโดยเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่น ๆ ก็ก่อให้เกิดการกระตุ้นในอุปสงค์เช่นกัน อย่างไรก็ตามการขยายตัวของการผลิตภาคสิ่งทอส่วนใหญ่เป็นการหันมาใช้ผ้าที่ผลิตจากใยสังเคราะห์มากกว่าผ้าที่ผลิตมาจากฝ้าย นอกจากนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนของรัฐบาลรวมทั้งอุปทานแรงงานราคาถูกเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเกิดการขยายความสามารถในการผลิตในที่สุด

ส่วนผลจากการวิเคราะห์ด้านอุปสงค์พบว่า อุตสาหกรรมส่งออกสิ่งทอของประเทศไทยมีความสามารถในการขยายตัวไม่มากนัก ความสำเร็จในการขยายตัวของการส่งออกเกิดขึ้นเนื่องจากความสามารถในการรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และทักษะในการจัดการเครื่องจักรอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นหลัก

อย่างไรก็ตามการศึกษานี้พบว่าจุดอ่อนของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศไทยคือ เป็นการส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางและไม่มี ความหลากหลาย การขาดความรู้เกี่ยวกับตลาดโดยเฉพาะตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้ว และกฎระเบียบของตลาดต่างประเทศที่มีต่อการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอก็มีผลกระทบต่อสินค้าสิ่งทอส่งออกของประเทศไทยเช่นกัน

วรบูรณ์ บุรณเวช² ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย โดยศึกษาถึงตลาดของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทยในต่างประเทศและสู่ทางการขยายตลาดในอนาคต รวมถึงการช่วยเหลือและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกด้วย สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะแบ่งเป็น ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2517 - 2521

ในการศึกษานี้ผู้ทำการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีการพัฒนาอุตสาหกรรมการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 โดยมีการส่งออกเป็นจำนวนมากขึ้นตลอดทุกปี สำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปประเภทที่ส่งออกและทำรายได้ให้ประเทศมากที่สุดคือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชุดสตรี ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายยังประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป และเอเชีย

²วรบูรณ์ บุรณเวช . ปัญหาการส่งออกอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย . (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2523)

สำหรับปัญหาในการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประกอบด้วยปัญหาใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ ปัญหาในด้านการผลิต ปัญหาในด้านการตลาด และปัญหาด้านรัฐบาล ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขดังนี้

1. รัฐบาลควรช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกฝ้ายในด้านต่าง ๆ เช่น มีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือ จัดหาฝ้ายพันธุ์ดี และมีการฝึกอบรมแรงงานขึ้น
2. ผู้ผลิตควรคำนึงถึงคุณภาพของเสื้อผ้าสำเร็จรูปให้มากยิ่งขึ้น และมีการพัฒนา รูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งหาตลาดใหม่ ๆ ในต่างประเทศให้มากขึ้น
3. รัฐบาลควรจัดให้มีธนาคารเพื่อการส่งออกสำหรับช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ผู้ส่งออกทั้งในด้านการเงินและเอกสารการส่งออกให้ดีขึ้น รวมทั้งปรับปรุงวิธีการทางศุลกากรให้สะดวกและรวดเร็วกว่าเดิมด้วย

นิวัฒน์ ชัยรัตนฤกษ์³ ได้ทำการศึกษาถึงผลการจำกัดปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอเข้าสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรปต่อการส่งออกอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยเปรียบเทียบกับกรณีของประเทศฮ่องกง ไต้หวัน และเกาหลีใต้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ทำการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ มาทำการศึกษา โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2513 - 2523

ผลการศึกษาพบว่า ในการที่สหรัฐอเมริกาและกลุ่มตลาดร่วมยุโรปเจรจาขอจำกัดปริมาณการนำเข้าต่อผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยนั้น มีกฎเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นกว่ากรณีของประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่จึงทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (Multi-Fiber Arrangement : MFA)⁴ ยังคงให้สิทธิแก่

³ นิวัฒน์ ชัยรัตนฤกษ์ . ผลการจำกัดปริมาณนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอเข้าสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรปต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524)

⁴ ข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (Multi-Fibre Arrangement : MFA) เป็นข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอุปสรรคต่าง ๆ ในการค้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอระหว่างประเทศภาคีข้อตกลง และเพื่อส่งเสริมการขายการค้าสิ่งทอในตลาดโลกให้มีความเสรีมากขึ้น

ประเทศผู้นำเข้าดำเนินการจำกัดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากประเทศผู้ส่งออกได้ ดังนั้นการจำกัดปริมาณการนำเข้าจึงยังคงยึดเยื่อต่อไปอีก

ในการวิเคราะห์ถึงอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอไทยไปสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรปภายใต้ภาวะการณที่ถูกรจำกัดปริมาณระหว่างปี พ.ศ. 2519 - 2523 พบว่าการส่งออกของไทยมีปริมาณต่ำกว่าโควต้าที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มตลาดร่วมยุโรปกำหนดให้ ดังนั้นอุปสรรคของการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยภายใต้การถูกจำกัดปริมาณการส่งออกจึงมีเพียงแต่ความไม่คล่องตัวในการส่งออกเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงการส่งออกของประเทศไทย ช่องก และเกาหลีใต้ พบว่าในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2522 ไทยและเกาหลีใต้มีการเปลี่ยนแปลงทิศทางการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไปยังประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน ซึ่งเป็นแหล่งที่ไม่มีกการจำกัดปริมาณการนำเข้า แสดงให้เห็นถึงผลจากการกำหนดปริมาณการนำเข้าของสหรัฐอเมริกาและกลุ่มตลาดร่วมยุโรปต่อทิศทางการขยายตัวของการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย

รุ่งระวี วีระเวสส์⁵ ศึกษาเกี่ยวกับการผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยศึกษาถึงโครงสร้าง ลักษณะและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการผลิต รวมทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกและนำเข้าสินค้าสิ่งทอ ในการศึกษาี้ผู้ทำการศึกษเลือกศึกษาเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยที่มีมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ยมากกว่า 100 ล้านบาท ในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2527 และทำการศึกษบริษัทต่างประเทศซึ่งเป็นตลาดสินค้าสิ่งทอที่สำคัญของโลก เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา กลุ่มประชาคมยุโรป (European Community : EC) ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง เป็นต้น

ในการวิเคราะห์ลักษณะตลาดสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ผู้ทำการศึกษได้อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับวัฏจักรสินค้า (Product Cycle) เป็นหลัก นอกจากนั้นการศึกษาค้นคว้าความสำเร็จในการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเสื้อ

⁵รุ่งระวี วีระเวสส์, การศึกษวิเคราะห์การผลิตและการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ปี 2520 - 2527, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2528)

ผ้าสำเร็จรูป ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณตามแบบจำลอง Constant Market Share โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ และข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบกัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า สินค้าในหมวดสิ่งทอที่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียยังมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและการส่งออกคือ ผ้าใยประดิษฐ์ทอในขณะที่ประเทศไทยยังเสียเปรียบด้านนี้อยู่ สำหรับสินค้าที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและการส่งออกคือ เส้นด้ายประดิษฐ์และผ้าฝ้ายทอชนิดตกแต่งสำเร็จรูป ในกรณีนี้ประเทศไทยก็มีความได้เปรียบด้วยเช่นกัน ส่วนสินค้าที่ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ลดลงในขณะที่ประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ มีความได้เปรียบเพิ่มขึ้นคือ ผ้าฝ้ายทอชนิดและผ้าดิบและผ้าไหมทอ

สำหรับหมวดสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปพบว่า สินค้าที่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและการส่งออกอยู่มากคือ กระโปรงสตรีทำด้วยผ้าใย โดยประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบในสินค้านี้ดังกล่าว ในขณะที่สินค้าที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีความได้เปรียบสัมพัทธ์ในการผลิตและการส่งออกได้แก่ ชุดสตรีทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ เสื้อชั้นนอกสตรีทำด้วยผ้าใย เครื่องแต่งกายชั้นนอกของสตรีทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ เสื้อเชิ้ตบุรุษทำด้วยผ้าใยและเสื้อเวดเจอร์ชนิดถักทำด้วยผ้าฝ้าย สินค้าเหล่านี้ประเทศไทยก็มีความได้เปรียบด้วยเช่นกัน ส่วนสินค้าที่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในเอเชียและประเทศพัฒนาแล้วมีความได้เปรียบสัมพัทธ์ลดลงแต่ประเทศไทยและประเทศพัฒนาอื่น ๆ มีความได้เปรียบสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นคือ กางเกงขายาวบุรุษทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ เครื่องแต่งกายชั้นนอกบุรุษทำด้วยเส้นใยประดิษฐ์ เสื้อเชิ้ตชนิดถักทำด้วยผ้าฝ้ายและเส้นใยประดิษฐ์ และถุงมือถุงเท้าชนิดถัก

นอกจากนี้ ผู้ทำการศึกษายังพบว่าผู้ผลิตไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านราคาเมื่อเทียบกับผู้ส่งออกประเทศอื่น แต่ขาดความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ในการผลิตตามคำสั่งซื้อจากต่างประเทศ ส่วนผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นไทยยังมีความเสียเปรียบด้านราคา คุณภาพและการออกแบบ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย ผู้ผลิตควรปรับปรุงการผลิตให้มีต้นทุนต่ำลงและรัฐบาลควรให้การส่งเสริมการส่งออกในด้านเทคโนโลยีและความสะดวกต่าง ๆ ในการส่งออกด้วย

สมศักดิ์ ลากเจริญ^๑ ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา ต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยมีการกำหนดขอบเขตของการวิจัยครอบคลุมเฉพาะผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่สำคัญต่อการส่งออกของไทย คือ เครื่องนุ่งห่มและผ้าฝ้าย ผู้ทำการศึกษาได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปี 2525 - 2529 มาทำการศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประกอบกับใช้ค่าร้อยละในการเปรียบเทียบตัวเลขสถิติ

จากการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกามีการนำเข้าสิ่งทอจากประเทศไทยจำนวนมาก เนื่องจากไทยมีค่าแรงถูกกว่าและค่าเงินดอลลาร์แข็งตัว จึงมีผลทำให้ดุลการค้าของสหรัฐอเมริกาขาดดุลเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอเมริกาประสบปัญหาภาวะเงินเฟ้อ เศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาจึงได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง กล่าวคือมีอัตราการว่างงานสูงและขาดดุลการค้า ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงใช้มาตรการกีดกันทางการค้าเพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่เกิดขึ้น

ลักษณะและรูปแบบของมาตรการที่สหรัฐนำมาใช้กีดกันทางการค้าแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ มาตรการทางด้านภาษีและมาตรการที่มีใช่ด้านภาษี โดยมาตรการทางด้านภาษีกำหนดให้ไทยเสียภาษีนำเข้าเพิ่มขึ้นสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปร้อยละ 1.23 ส่วนมาตรการที่มีใช่ด้านภาษีนั้นสหรัฐอเมริกาได้จำกัดปริมาณโควตาการนำเข้าสิ่งทอจากประเทศไทย รวมทั้งออกกฎหมายควบคุมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มปี 2528 และ 2530 โดยแบ่งประเภทของผู้ส่งออกเป็นกลุ่มตามส่วนแบ่งตลาด ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ทำให้สิ่งทอของประเทศไทยถูกกำหนดอัตราเพิ่มของการส่งออกในอัตราที่จำกัด

ผลจากการดำเนินนโยบายของสหรัฐอเมริกาทำให้ไทยส่งออกสิ่งทอไปยังอเมริกาได้จำกัด แต่อย่างไรก็ตามทางด้านการผลิตและการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอยังคงสูงขึ้น เนื่องจากมีการแสวงหาตลาดใหม่ ๆ แทนอเมริกา เช่น ตลาดในกลุ่มประเทศอาหรับ แอฟริกา นอกจากนี้การดำเนินนโยบายของอเมริกายังส่งผลต่อไทยในแง่ที่ว่าผู้ผลิตชาวไทยมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาคุณภาพของสินค้าอยู่ตลอดเวลาและมีการขวนขวายหาตลาดใหม่ ๆ อยู่เสมอ

^๑ สมศักดิ์ ลากเจริญ , วิเคราะห์มาตรการและผลกระทบของการกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย , (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) , 2536)

ภัทรจิต ชุมวรฐายี⁷ ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปประเทศในข้อตกลง MFA โดยศึกษาในกรณีสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป ใน การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาถึงพัฒนาการของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจนถึงการผลิตเพื่อการส่งออก จากนั้นทำการศึกษาถึง รายละเอียดของข้อตกลงการค้าสิ่งทอตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาข้อตกลง วิทยาคีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป

ในการศึกษานี้ผู้ทำการศึกษาใช้ข้อมูลลักษณะอนุกรมเวลาดั้งแต่ปี 2513 - 2534 รวม 22 ปี ทำการศึกษาเฉพาะผลการจำกัดปริมาณการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยเพียง ประเภทเดียว โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิในด้านการค้าจากแหล่งต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทาง เศรษฐมิติ

จากการศึกษาพบว่า การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraints : VER) มีผลทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปชาวไทยไม่สามารถขยายกำลัง การผลิตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตั้งแต่ปี 2528 และผลจากการทำ Simulation ระบบสมการโดย กำหนดให้ปริมาณโควตาการส่งออกเพิ่มขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนการผ่อนคลายมาตรการจำกัดการส่ง ออก ทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกชาวไทยส่งออกสินค้าไปขายยังตลาดในข้อตกลง MFA เพิ่มขึ้น ส่ง ผลให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ส่งออกไปในตลาด MFA ลดต่ำลง ในขณะที่การขยายการส่งออกเสื้อ ผ้าสำเร็จรูปไปยังต่างประเทศทำให้คงเหลือเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่ายในประเทศลดลง ราคา เสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศจึงสูงขึ้น ูงใจให้ผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศเพิ่มขึ้นทำให้ความต้องการบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศต่ำลง

ผลจากมาตรการ VER ทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปสูญเสียรายได้ จำนวนมหาศาล จากการประมาณค่าด้วยวิธีทางเศรษฐมิติโดยใช้ข้อมูลปี 2534 พบว่าไทยสูญเสีย รายได้ที่ควรได้รับรวม 1.47 พันล้านบาท โดยแบ่งเป็นรายได้ที่สูญเสียจากมาตรการจำกัดการ

⁷ภัทรจิต ชุมวรฐายี , ผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปประเทศในข้อตกลง MFA : ศึกษาในกรณีสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2538)

ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปไปยังตลาดสหรัฐฯ และประชาคมยุโรป เท่ากับ 0.25 และ 1.22 พันล้านบาทตามลำดับ

จากงานศึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอข้างต้นเห็นได้ว่าผู้ศึกษาส่วนใหญ่ทำการศึกษาดังปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศเป็นหลัก โดย นิวัฒน์ ชัยรัตนฤกษ์ตี ศึกษาถึงผลการจำกัดปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอเข้าสู่สหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรป สมศักดิ์ ลากเจริญ ศึกษาถึงผลกระทบจากการกีดกันทางการค้าทั้งมาตรการด้านภาษีและมาตรการที่มีขีดด้านภาษีจากประเทศสหรัฐอเมริกา และ ภัทรจิต รุณวรฐายี ศึกษาถึงผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยสมัครใจไปยังตลาดในข้อตกลง MFA

ผลจากการศึกษาของสมศักดิ์ และ ภัทรจิต พบว่าการกีดกันทางการค้าส่งผลให้ผู้ผลิตชาวไทยส่งออกสิ่งทอไปยังต่างประเทศได้ในปริมาณที่จำกัด ในขณะที่งานศึกษาของนิวัฒน์ พบว่าอุปสรรคของการถูกจำกัดปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทยมีเพียงความไม่คล่องตัวในการส่งออกเท่านั้น มิได้กระทบต่อปริมาณการส่งออกแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงเวลาขณะนั้น (พ.ศ. 2519 - 2523) การส่งออกของประเทศไทยไปยังสหรัฐอเมริกาและตลาดร่วมยุโรป ยังคงต่ำกว่าปริมาณโควต้าที่ทั้ง 2 กลุ่มเป็นผู้กำหนดให้

นอกเหนือจากงานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศแล้ว วรบูรณ์ นุรณเวช ได้ทำการศึกษาดังปัญหาการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยด้วย แต่เป็นการศึกษาปัญหาในแนวกว้าง มองปัญหาทั่ว ๆ ไปที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการส่งออกของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปประกอบด้วยปัญหาหลัก ๆ 3 ประการ ได้แก่ ปัญหาในด้านการผลิต การตลาด และปัญหาในด้านรัฐบาล ซึ่งควรมีการแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ด้านพร้อม ๆ กัน

2.2 การลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

Ruchada Buddhikarant⁹ ทำการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์และค้นหาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศในช่วงที่ผ่านมา พบว่าการลงทุนจากต่างประเทศแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การลงทุนโดยตรง (Direct Investment) และการลงทุนในหลักทรัพย์ (Portfolio Investment) ซึ่งการลงทุนโดยตรงได้แก่ การจัดตั้งบริษัทสาขา หรือบริษัทลูก ในขณะที่การลงทุนในหลักทรัพย์ได้แก่ การเข้ามาลงทุนโดยผ่านพันธบัตรและหุ้น สำหรับการศึกษาที่ผู้ทำการศึกษาจะเน้นเฉพาะการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศเท่านั้น เนื่องจากมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ โดยผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ทางด้านต้นทุนและผลได้ของสังคมโดยใช้อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นกรณีศึกษา ข้อมูลที่ใช้ได้จากการสำรวจภาคสนามในปี ค.ศ. 1971

ในการวัดบทบาททางเศรษฐกิจของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศผู้ศึกษาใช้การวัดแบบสัดส่วน (Ratio Approach) โดยเปรียบเทียบระหว่างการลงทุนจากต่างประเทศที่มาลงทุนในบริษัทของต่างชาติกับบริษัทในประเทศ ผลจากการศึกษาพบว่าบริษัทของต่างประเทศได้รับการลงทุนจากต่างประเทศมากกว่าบริษัทภายในประเทศ ซึ่งเห็นได้จากสัดส่วนระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Rate of Return on Assets) อัตราผลตอบแทนต่อหุ้นสามัญ (Return on Stockholder's Equity) และ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt/Equity Ratio) ของบริษัทจากต่างประเทศที่สูงกว่าบริษัทในประเทศ นอกจากนี้ การผลิตของบริษัทจากต่างประเทศก็มีลักษณะที่ใช้ทุนเข้มข้นกว่าบริษัทในประเทศด้วย

เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดแล้วพบว่า ในปี ค.ศ. 1971 บริษัทของต่างประเทศที่มาลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอก่อให้เกิดผลได้ทางเศรษฐกิจมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทในประเทศ

⁹Ruchada Buddhikarant , A Case Study on the Economic Contribution of Private Direct Foreign Investment in the Textile Industry , (Master's Thesis , Faculty of Economics , Thammasat University , 1973)

2.3 ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

อุไร เพิ่มพูน^๑ ศึกษาภาวะอุตสาหกรรมสิ่งทอจากโยประดิษฐ์ในประเทศไทย และบทบาทของอุตสาหกรรมเส้นโยประดิษฐ์ในขณะนั้น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่จะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอประกอบกัน

ในการศึกษานี้พบว่า อุตสาหกรรมเส้นโยประดิษฐ์เป็นอุตสาหกรรมที่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industry) และต่อมาเมื่อปริมาณการผลิตภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอุตสาหกรรมนี้ได้กลายเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Oriented Industry) โดยในช่วงก่อนปี 2516 อุตสาหกรรมเส้นโยประดิษฐ์ไม่ค่อยประสบกับปัญหาต่าง ๆ เท่าใดนัก แต่ภายหลังจากการเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในปลายปี 2516 ทำให้อุตสาหกรรมนี้ประสบปัญหาเกี่ยวกับวัตถุดิบ รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ สูงมากขึ้น จึงส่งผลให้ราคาของผลิตภัณฑ์สูงขึ้นตาม นอกจากนั้น การแข่งขันในระหว่างผู้ผลิตทั้งภายในและนอกประเทศก็ทวีความรุนแรงขึ้นเช่นกัน

ทางด้านการจำหน่าย ตลาดภายในประเทศรวมทั้งตลาดตามชายแดนเป็นตลาดที่มีความต้องการค่อนข้างจำกัด เมื่อเกิดความผันแปรทางการเมืองในอินโดจีนก็ทำให้การค้าทางชายแดนยุติลง ส่งผลให้มีสินค้าคงเหลือตั้งแต่ปี 2518 เป็นต้นมา ส่วนตลาดภายนอกประเทศนั้นทางประเทศผู้นำเข้า เช่น สหรัฐอเมริกา นอร์เวย์ ออสเตรเลีย รวมทั้งกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ได้ควบคุมการนำเข้าโดยอาศัยข้อตกลงสิ่งทอเป็นหลักในการเจรจาการค้ากับประเทศไทย มูลค่าในการส่งออกและนำเข้าผลิตภัณฑ์โยประดิษฐ์ของไทยจึงอยู่ในสภาพขาดดุลการค้า แม้ว่าจะเริ่มมีการได้ดุลในปี 2519 และ 2520 ก็ตาม

ผู้ทำการศึกษาได้เสนอแนะมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหารองอุตสาหกรรมเส้นโยประดิษฐ์ว่า ควรมีนโยบายด้านการส่งเสริมการส่งออกให้มีการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอมากที่สุด มี

^๑อุไร เพิ่มพูน . ปัญหาการผลิตและภาวะตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอโยประดิษฐ์ในประเทศไทย . (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520)

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและด้านภาษีอากร นอกจากนั้นควรมีการรวมกลุ่มกับ ประเทศอาเซียนเพื่อหามาตรการตอบโต้การควบคุมการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากไทย เป็นต้น

นวลอนงค์ คັນนีย์เกียรติ¹⁰ ทำการศึกษาถึงอุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้าของ ประเทศไทยในแง่ของอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ รวมทั้งศึกษาถึงโครงสร้างภาษีการค้า ของประเทศไทยที่มีลักษณะการจัดเก็บซ้ำซ้อนซึ่งมีผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ด้วย ในการ ศึกษาใช้ข้อมูลสถิติภูมิของปี 2524 - 2528 ที่เก็บจากแหล่งต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้าของประเทศไทยส่วนใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง มีการใช้เครื่องจักรที่ไม่มีประสิทธิภาพ เทคนิคการผลิต ไม่ดี สินค้าจึงไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เป็นจำนวนมาก โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้ามีด้วยกัน หลายสาเหตุ ได้แก่ ปัญหาด้านการลงทุน เทคโนโลยี แรงงาน การตลาด และระบบภาษี แต่ด้าน ระบบภาษีนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความเป็น ธรรมในการจัดเก็บ การหลีกเลี่ยงภาษี และก่อให้เกิดการเก็บภาษีซ้ำซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนของ วัตถุดิบและราคา อันเป็นอุปสรรคในการแข่งขันกับสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผลที่ได้จากการคำนวณภาระภาษีที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอพบว่า มีการเก็บ ภาษีการค้าซ้ำซ้อนอย่างชัดเจน ผู้ทำการศึกษาได้แนะนำว่าควรจะนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax : VAT) มาใช้แทน ซึ่งจะเกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้า โดยจะก่อให้เกิด ภาระภาษี (Tax Incidence) ที่ต่ำกว่าการจัดเก็บแบบระบบปัจจุบัน

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอของอุไร เพิ่มพูน และ นวลอนงค์ คันนีย์เกียรติ เป็นการศึกษาโดยเน้นในสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอคนละประเภทกัน กล่าวคือ อุไร ทำการศึกษาอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมสิ่งทอจากเส้นใยประดิษฐ์ ในขณะที่ นวลอนงค์ ศึกษาถึงอุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้า นอกจากนั้น ในการศึกษาถึง ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอ นวลอนงค์ให้ความสำคัญกับอุปสรรคด้านภาษีเป็น

¹⁰นวลอนงค์ คันนีย์เกียรติ , อุปสรรคในด้านภาษีของการพัฒนาอุตสาหกรรมฟอกย้อม - พิมพ์ผ้าของ ไทย , (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2530)

หลัก เนื่องจากอุปสรรคด้านภาษีจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในหลายๆ ด้าน แต่งานศึกษาของอุไรมิได้เน้นปัญหาและอุปสรรคประการใดเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตาม ทั้งงานศึกษาของทั้งอุไร และ นวลอนงค์ต่างก็เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ต่อไป โดยอุไรเสนอว่าควรให้ความช่วยเหลือทางการเงินควบคู่ไปกับด้านภาษีอากร และการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองและตอบโต้มาตรการกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ ส่วนนวลอนงค์เสนอให้นำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนระบบภาษีการค้า ซึ่งจะทำให้ภาระภาษีต่ำลง และช่วยให้ผู้ผลิตสามารถแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศได้

2.4 ประสิทธิภาพในการผลิต

การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

Tsoi Wai Kee¹¹ ได้ทำการศึกษาดังประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอของฮ่องกง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้จากการส่งออกให้แก่ฮ่องกงเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดนับตั้งแต่ปี 1958 เป็นต้นมา นอกจากนี้ อุตสาหกรรมสิ่งทอยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูงถึงประมาณร้อยละ 42 ของกำลังแรงงานทั้งหมดอีกด้วย

ในการศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการสำรวจในอุตสาหกรรมของฮ่องกงในปี 1973 มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการผลิตกับขนาดของโรงงาน โดยมีการกำหนดให้สมการการผลิตเป็นแบบ Cobb-Douglas Production Function ในรูปแบบดังนี้

¹¹Tsoi Wai Kee , Efficiency and Firm-Size : A Case Study of the Textile Industry in Hong Kong, (Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1979)

$$Y = AK^aL^bU$$

โดย Y = มูลค่าเพิ่มของโรงงาน

K = ทุนสะสม (Capital Stock) ซึ่งคิดจากมูลค่าทางบัญชีเดือนสิ้นปีของที่ดิน อาคารสิ่งก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องตกแต่ง อุปกรณ์ในการขนส่ง และต้นทุนคงที่อื่น ๆ

L = จำนวนชั่วโมงทำงานใน 1 ปี

U = ค่าความคลาดเคลื่อน

A, a, b เป็นค่าพารามิเตอร์

ในการประมาณการสมการการผลิต Tsoi Wai Kee ได้ทำการประมาณการสมการการผลิตด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) และได้ผลดังนี้คือ

อุตสาหกรรมทอผ้า :

$$\log \hat{Y} = 2.1 + 0.21 \log K + 0.58 \log L$$

อุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป :

$$\log \hat{Y} = 1.68 + 0.02 \log K + \log L$$

ในการศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตนั้น เราพิจารณาจากผลต่างระหว่างปริมาณการผลิตที่แท้จริง (Y) กับปริมาณการผลิตที่ได้จากการประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ($\hat{Y}$) ถ้าผลผลิตที่แท้จริงที่โรงงานผลิตได้มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับผลผลิตที่ได้จากการประมาณค่าแล้ว จะทำให้ผลต่างมีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0 หรือ $\log Y - \log \hat{Y} \geq 0$ ซึ่งแสดงว่าการผลิตนั้นมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ถ้าผลต่างที่ได้มีค่าน้อยกว่า 0 หรือ $\log Y - \log \hat{Y} < 0$ แสดงว่าการผลิตไม่มีประสิทธิภาพ

ผลจากการศึกษาพบว่า ขนาดของกลุ่มโรงงานที่มีประสิทธิภาพในการผลิตกับขนาดของกลุ่มโรงงานที่ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตไม่มีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการผลิตไม่ได้ขึ้นกับขนาดของโรงงาน นอกจากนั้น เมื่อมีการพิจารณาถึงสัดส่วน

ระหว่างมูลค่าเพิ่มต่อปัจจัยทุน และสัดส่วนระหว่างมูลค่าเพิ่มต่อปัจจัยแรงงานพบว่า ความแตกต่างในผลผลิตภาพของแรงงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมทอผ้าเป็นอย่างมาก

Thawatchai Chitkruea ¹² ได้ทำการศึกษาเพื่อหาระดับประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) ของอุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย จำนวน 40 โรงงาน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (The National Economic and Social Development Board : NESDB) ในปี 1978 มีการกำหนดสมการการผลิตเป็นแบบ Cobb Douglas Production Function เช่นเดียวกับ Tsoi Wai Kee แต่ใช้วิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์โดยวิธีการ Maximum Likelihood Estimation (MLE) โดยสมการการผลิตที่ประมาณการได้คือ

$$\text{OUTPUT} = 0.5435 + 0.806619 \text{ LABOR} + 0.4119 \text{ KAP}$$

โดย $\text{OUTPUT} = \log$ ของผลผลิตซึ่งวัดในรูปมูลค่าเพิ่ม

$\text{LABOR} = \log$ ของจำนวนคนงาน

$\text{KAP} = \log$ ของทุนสะสมของแต่ละหน่วยผลิตเมื่อสิ้นปีค.ศ. 1978

จากการประมาณค่าด้วยวิธี MLE สามารถวัดค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการผลิตเชิงเทคนิคของอุตสาหกรรมสิ่งทอได้เท่ากับ 0.5769 หรือ ร้อยละ 57.69 แสดงว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยมีประสิทธิภาพในการผลิตที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจเกิดจาก

- (1) ทักษะความชำนาญของแรงงานต่ำ และมีการจ้างแรงงานที่ขาดความชำนาญ
- (2) ผู้บริหารขาดความสามารถในการจัดการ
- (3) การขาดแคลนวัตถุดิบ
- (4) การขาดความรู้ทางด้านเทคนิค
- (5) โรงงานเก่ามักใช้เครื่องจักรที่มีอายุการใช้งานมานาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ

¹²Thawatchai Chitkruea, Quantitative Analysis of Efficiency : A Case Study of the Thai Textile Industry , (Master's Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1980)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Thewatchai ไม่สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละขนาดเป็นเท่าใด เนื่องด้วยข้อมูลจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นข้อมูลจากโรงงานหลายขนาด จึงมีประสิทธิภาพการผลิตที่แตกต่างกันไป

แกมแก้ว ทวีธนากร¹³ ทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยซึ่งพิจารณาจากความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) โดยทำการศึกษาจากต้นทุนในการใช้ทรัพยากรในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิประกอบกัน

ผลจากการศึกษาพบว่า ในอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นนั้น อุตสาหกรรมเส้นใยฝ้ายไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้นอุตสาหกรรมเส้นใยฝ้ายจึงไม่เหมาะสมที่จะทำการผลิต ในขณะที่อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มีประสิทธิภาพในการผลิตเนื่องจากก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม จึงควรทำการผลิต ส่วนอุตสาหกรรมขั้นกลางของระบบโครงสร้างสิ่งทอพบว่าอุตสาหกรรมด้ายฝ้ายไม่มีประสิทธิภาพ แต่อุตสาหกรรมด้ายจากเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมทอผ้ามีประสิทธิภาพในการผลิต ดังนั้นอุตสาหกรรมขั้นกลางที่ควรผลิตต่อได้แก่ อุตสาหกรรมด้ายจากเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมทอผ้า เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายของอุตสาหกรรมสิ่งทอก็มมีประสิทธิภาพในการผลิตและควรทำการผลิตต่อเช่นกัน

เมื่อพิจารณาถึงนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอประกอบกับผลที่ได้จากการศึกษา พบว่า การสนับสนุนการผลิตอุตสาหกรรมใยฝ้ายและด้ายฝ้ายซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดการสูญเสียทางสังคมจากการเสียโอกาสในการใช้ทรัพยากรในประเทศ เนื่องจากหากนำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้ในการผลิตอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ดังนั้นรัฐบาลจึงควรสนับสนุนในส่วนของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบในการผลิต โดยสนับสนุนควบคู่ไปกับการเร่งพัฒนาการผลิตของกลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจให้การสนับสนุนโดยหาแหล่งวัตถุดิบขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพดี ราคาถูกภายในประเทศ เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบขั้นพื้นฐานที่สามารถทดแทนการนำเข้าและช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำให้การผลิตนั้นมีประสิทธิภาพการผลิตขึ้นมาได้

¹³แกมแก้ว ทวีธนากร .การศึกษาประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)

การศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตในอดีตที่ผ่านมาเป็นการศึกษาเปรียบเทียบปริมาณการผลิตที่หน่วยผลิตสามารถผลิตได้จริงเทียบกับปริมาณการผลิตบนต้นสมการการผลิตของหน่วยผลิตที่ได้จากการประมาณการ ในการศึกษาที่ผู้ทำการศึกษากำหนดรูปแบบสมการการผลิตเป็นแบบ Cobb-Douglas Production Function เหมือนกันแต่มีวิธีการประมาณค่าสมการการผลิตที่แตกต่างกันออกไป

2.5 การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอในด้านอื่น ๆ

นิพนธ์ โฆษิตสถาพร¹⁴ ศึกษาถึงบทบาทของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายในประเทศไทยที่มีผลต่อเศรษฐกิจในแง่ที่ว่ามีส่วนช่วยดึงเงินตราต่างประเทศจากการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติ มีการศึกษาด้านตลาดของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายด้วย ในการศึกษาที่ผู้ทำการศึกษาใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้าย และข้อมูลที่ได้จากบทความ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ประกอบกัน

จากการศึกษาพบว่าบทบาทของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายในประเทศไทยมีความสำคัญในแง่ของการทำรายได้จากการส่งออกให้แก่ประเทศไทยเป็นมูลค่ามหาศาล มีการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ และดึงดูดให้ชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทย นอกจากนั้นการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอผ้าฝ้ายยังช่วยให้มีการนำผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ช่วยลดปัญหาการว่างงานของคนในประเทศไทย ทำให้คนไทยมีงานทำ มีเงินใช้ และส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นตามไปด้วย

ทางด้านปัญหาของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้าย ได้แก่ การขาดแคลนวัตถุดิบฝ้ายในประเทศไทย ซึ่งผู้ทำการศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหานี้ โดยการให้ความรู้ทางวิชาการให้กว้างขวางขึ้น มีการจัดหาทุนให้เกษตรกร การจัดระบบการตลาดให้ดีขึ้น รวมทั้งควรจัดตั้งนิคมปลูกฝ้าย เพื่อให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ปัญหาอีกประการที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายคือ ปัญหาในเรื่องของการซื้อขายฝ้าย ควรจะมีการจำหน่ายฝ้ายตาม

¹⁴นิพนธ์ โฆษิตสถาพร, บทบาททางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอผ้าฝ้ายในประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517)

มาตรฐานเกรดฝ้าย รวมทั้งโรงงานทอผ้าควรให้ความร่วมมือในการซื้อขายจากโรงงานฝ้ายที่ใช้ฝ้ายในประเทศเป็นวัตถุดิบ นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลที่มีการขัดแย้งกันเองระหว่างหน่วยราชการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือที่ไม่ถูกต้องตรงกับความต้องการก็ควรมีการปรับปรุงแก้ไขด้วยเช่นกัน

Sunthom Thamruanglerd ¹⁵ ทำการศึกษาถึงอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์สิ่งทอในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ อันประกอบด้วย ปริมาณผลผลิตของผลิตภัณฑ์สิ่งทอ มูลค่าการนำเข้าและส่งออก ดัชนีราคาขายส่ง (Wholesale Price Index) เป็นต้น มาทำการวิเคราะห์โดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

ในการศึกษานี้ได้เน้นเฉพาะอุปสงค์ภายในประเทศเนื่องจาก ในขณะนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยได้มีการเติบโตและเริ่มมีบทบาทที่สำคัญต่อประเทศไทย โดยตัวกำหนดอุปสงค์ของสินค้าสิ่งทอได้แก่ การเจริญเติบโตของประชากร การเจริญเติบโตของรายได้ การแข่งขันกันด้านราคาระหว่างผลิตภัณฑ์ และพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งได้รับอิทธิพลจากการโฆษณา ผู้ทำการศึกษาได้เสนอแบบจำลองอุปสงค์ในระยะสั้นของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย โดยเน้นอุปสงค์สำหรับเส้นใย ด้าย และผ้า ทั้งที่ทำจากฝ้ายและใยสังเคราะห์ นอกจากนี้ผู้ทำการศึกษาได้มีการแบ่งเป็นอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final Demand) และอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand)

ผลจากการศึกษาพบว่า อุปสงค์ขั้นสุดท้ายเป็นฟังก์ชันกับรายได้ ราคาของสินค้า และราคาของสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน ในขณะที่อุปสงค์ต่อเนื่องถูกกำหนดจากผลผลิต ราคาของผลผลิต และราคาของสินค้าที่ใช้ทดแทนกัน

อุษาวดี ไชลสวัสดิ์ ¹⁶ ทำการศึกษาเกี่ยวกับขนาดของการใช้ทุนที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2529 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความ

¹⁵Sunthom Thamruanglerd , Demand for Textile Products in Thailand , (Master's Thesis , Faculty of Economics , Thammasat University , 1980)

¹⁶อุษาวดี ไชลสวัสดิ์ , การศึกษาวินิจฉัยขนาดการใช้ทุนที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531)

สัมพันธ์ระหว่างการลงทุนกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ลงทุนได้รับกำไรสูงสุด และวิเคราะห์ขนาดของการใช้ทุนที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาเน้นเฉพาะอุตสาหกรรมการทอผ้าฝ้ายด้วยใยฝ้ายและใยประดิษฐ์เท่านั้น สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาในระหว่างปี พ.ศ. 2515 - 2529 ซึ่งผู้ศึกษาใช้วิธีการหาค่าไรสูงสุดที่ผู้ลงทุนจะได้รับโดยอาศัยสมการอินทิกรัล (Integral) และการวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square : OLS)

ผลจากการศึกษาพบว่า รายได้รวมถูกกำหนดโดยราคาต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ผ้า และปริมาณการผลิต โดยที่ปริมาณการผลิตขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานและทุน สำหรับต้นทุนรวมประกอบด้วยอัตราค่าจ้างที่แท้จริง จำนวนแรงงานและต้นทุนของการใช้ทุน นอกจากนี้ ผลจากการวิเคราะห์ขนาดของการใช้ทุนที่เหมาะสมยังพบว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยมีการใช้ขนาดของทุนสูงกว่าระดับของการใช้ทุนที่เหมาะสม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้ทุนของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยยังมีกำลังการผลิตส่วนเกินเหลืออยู่มาก

ในการศึกษารายการขนาดของการใช้ทุนที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผู้ทำการศึกษามีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลช่วยเหลือทางด้าน การส่งออกให้มากขึ้น ควบคู่ไปกับส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอในประเทศ นอกจากนี้ รัฐบาลควรสร้างตลาดปัจจัยการผลิตในประเทศเพื่อที่จะสามารถควบคุมราคาปัจจัยการผลิตในประเทศไม่ให้สูงจนเกินไป ซึ่งเป็นการลดต้นทุนวัตถุดิบแก่ผู้ผลิต รวมทั้งควรมีการร่วมกันวางนโยบายและมาตรการเพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์สิ่งทอไทยโดยภาครัฐและเอกชนด้วย

Apichat Satitniramai ¹⁷ ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยทำการศึกษาค้นคว้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอจัดตั้งสหภาพแรงงานได้อย่างไร รวมทั้งปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานในระดับอุตสาหกรรมและระดับโรงงาน ผู้ทำการศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำสหภาพ คนงาน และผู้จัดการ

¹⁷Apichat Satitniramai , The Formation of Labor Unions in Textile Industry, (Master's Thesis , Faculty of Economics , Thammasat University , 1992)

ในอุตสาหกรรมสิ่งทอประเภทต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมเส้นใย อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับอุตสาหกรรมและระดับโรงงาน โดยระดับอุตสาหกรรมพบว่าลักษณะของตลาดและการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ ในขณะที่ปัจจัยระดับโรงงาน ได้แก่ วิธีการจ่ายค่าแรง ความขัดแย้งในอดีตและปัจจุบันระหว่างโรงงานกับคนงาน เป็นต้น

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าลักษณะเด่นของอุตสาหกรรมเส้นใยเชื้อต่อการจัดตั้งสหภาพแรงงาน เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้ต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือเฉพาะทาง รวมทั้งมีประสิทธิผลในการทำงาน และมีการศึกษาดูงาน การหาแรงงานใหม่มาทำงานแทนจึงทำได้ยาก ทำให้เกิดการต่อรองระหว่างนายจ้างและลูกจ้างขึ้น นอกจากนี้ลักษณะของตลาดของอุตสาหกรรมเส้นใยเป็นตลาดแบบผู้ขายน้อยราย ก็ทำให้มีผลต่อการจัดตั้งสหภาพแรงงานด้วยเช่นกัน เนื่องจากแรงงานคาดหวังถึงกำไรของอุตสาหกรรม โดยคาดว่าแต่ละโรงงานสามารถผลกำไรเกี่ยวกับค่าแรงที่สูงขึ้นให้แก่ผู้บริโภคได้ เพราะมีอำนาจในการผูกขาดพอสมควร

ในทางตรงกันข้าม อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีระดับของการจัดตั้งสหภาพแรงงานที่น้อยที่สุด เนื่องจากลักษณะของอุตสาหกรรมที่อาศัยแรงงานที่ไม่จำเป็นต้องมีฝีมือและทักษะมากนัก รวมทั้งไม่ต้องมีประสิทธิผลในการทำงานหรือมีการศึกษาก็ได้ ดังนั้นแรงงานในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปจึงไม่มีอำนาจในการต่อรองกับทางโรงงาน ทำให้ไม่มีสิ่งจูงใจที่จะจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย